

B.I.U.C.

II

23 343

IOAN ST. CRISTACHE

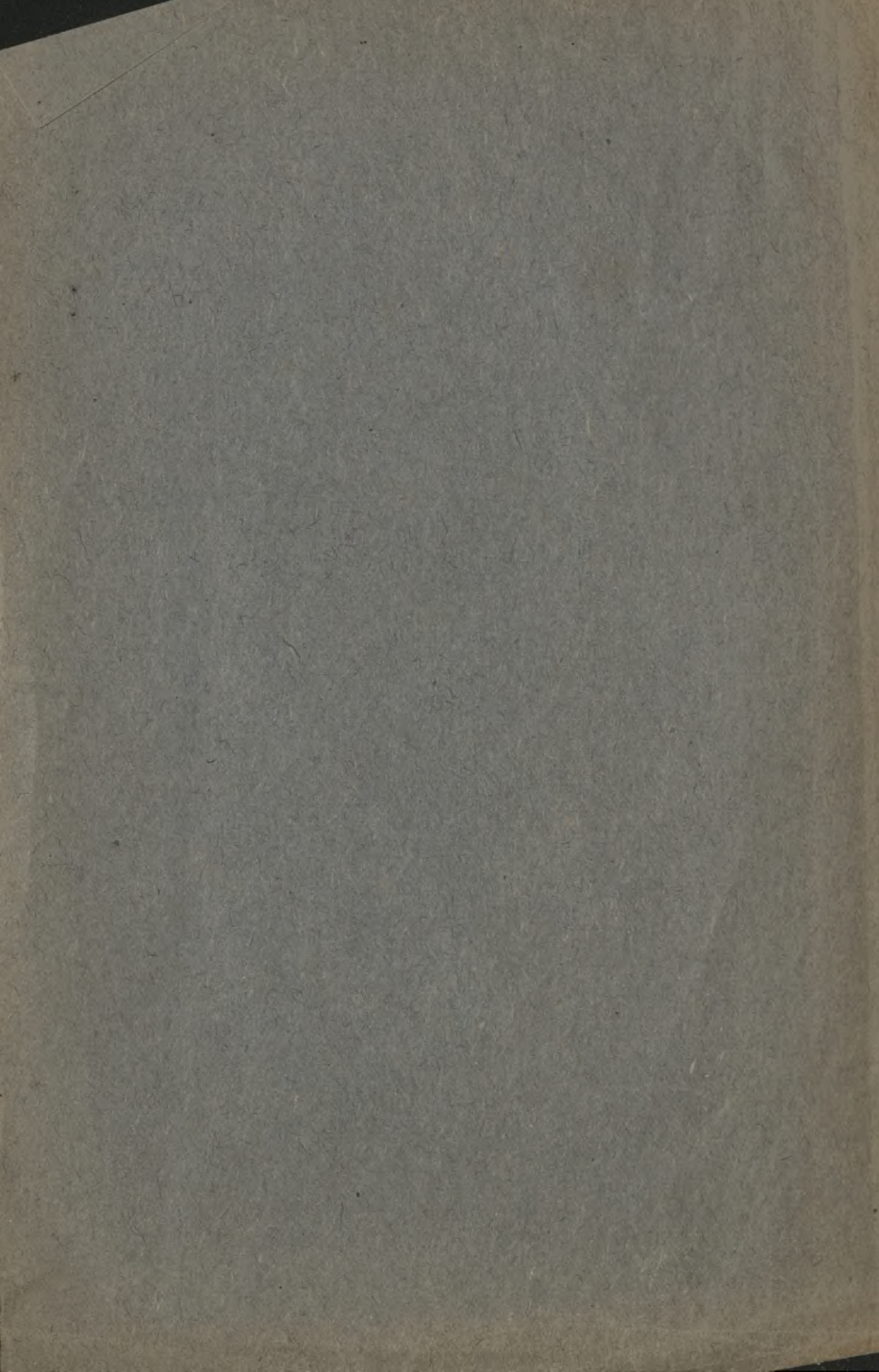
BOTEZUL
LUI
CONSTANTIN CEL MARE
IN ISTORIE ȘI LEGENDĂ

IN HOC SIGNO VINCES

TIPOGRAFIA SFINTEI MĂNĂȘTIRI CERNICA-ILFOV

— 1941 —

11 25.340
Pr. IOAN ST. CRISTACHE

BOTEZUL
LUI
CONSTANTIN CEL MARE
IN ISTORIE ȘI LEGENDĂ

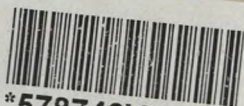

TIPOGRAFIA SFINTEI MĂNĂSTIRI CERNICA-ILFOV

— 1941 —

281.9(37)„03" (Constantin cel Mare
93(37)„03" (Constantin I cel Mare
92.9 Constantin cel Mare in p...

578740V

578.740

BIBLIOTECA JUDETEANA
- CLUJ -

u. S. I. Roman
u. S. I. Roman
Roman

Cuvânt înainte.

Această broșură o aveam în manuscris de doi ani și poate n'ar fi văzut lumina tiparului niciodată, dacă toamna aceasta n'aș fi audiat prelegerea de deschiderea cursurilor Facultății de Teologie din București, ținută de D-l Prof. Theodor M. Popescu, de unde se vedea că, atât în trecut, dar mai ales în prezent, (citez din memorie), catolicismul tinde la denigrarea ortodoxismului, ajungând până acolo ca să se spună că ortodocșii nu ar merita nici numele de creștini. Pentru afirmările lor firește că ei aduc dovezi; ce fel de dovezi aduc și cum procedează la răstălmăcirea adevărului, ne vom face o idee din broșura mea.

Pentru stabilirea adevărului am cercetat o mulțime de lucrări citate în bibliografie, iar dacă aș putea avea vreun merit, el nu constă decât în faptul că am șters colbul de pe niște documente și am făcut din nou să strige adevărul din ele.

Multe din adevărurile catolice, referitoare la credință și istorie, sunt ca și o floră exotică transplantată pe terenul lor, unde e prea multă artificialitate, mâna omenească intervine la tot pasul, această floră nu se poate desvolta, se pipernicește, nu dă roade și cu timpul, fiind în bătaia soarelui — în lumina adevărului — se usucă; în vreme ce adevărurile ortodoxe sunt ca o pădure naturală, unde mâna omenească n'a intervenit, ci se vede aci măestria divină; pădurea are o mare vigurozitate, care îi permite să reziste intemperiilor naturii de orice fel ar fi ele.

In chestiunea de față și multe altele similare, ar fi mai onorabil pentru ei, să facă „mea culpa“, decât să se mai străduiască să dovedească în contrariu adevăruri clare ca lumina zilei.

Mi-a fost foarte greu să sistematizez lucrarea mea să-i fac un schelet, dată fiind puzderia de presupuse documente aduse în sprijinul tezei lor.

*Voi arăta dela început care este adevărul istoric în-
sușit de Biserica Ortodoxă și chiar de mulți catolici, cari
s'au ridicat deasupra oricărei uri și interes care întunecă
adevărul; voi expune apoi și teza catolică, în adevăr de
domeniu legendar, documentele pe care se bazează și care
au făcut mai mire vâlvă, care documente vor fi combătute
rând pe rând, ele fiind apocrife și slujind unei erori.*

Pr. IOAN ST. CRISTACHE

Adevărul asupra botezului lui Constantin cel Mare

Dela început, înainte de a apărea legenda chestiunea botezului lui Constantin a fost acceptată de întreaga Biserică, deci și de apuseni, așa cum o expune *Eusebiu de Cezareia* în „Istoria Bisericii“ la „viața lui Constantin cel Mare“ și anume că acesta fu mai întâi atins de o ușoară indispoziție și apoi de o boală periculoasă.

El merse la băi calde, apoi la Helenopole, unde făcu rugăciuni lungi în Biserica martirilor. Când se simți aproape de sfârșit socoti că trebuie să și expieze păcatele și se pregăti de botez. Se așeză în genunchi în Biserică, își mărturisii păcatele, ceru iertare la Dumnezeu și primi prima punerea a mâinilor. Ducându-se într'un sat din Nicomidia, chemă pe episcopi și le vorbi astfel: „Iată timbul de a primi semnul nemuririi și peceta mântuirii. Hotărâsem odinioară să l primesc în fluviul Iordanului, după pilda Mântuitorului; dar Dumnezeu, care știe ce-mi este mai de folos, a binevoit să-l primesc în acest loc. Să nu amănăm mai mult. Dacă Dumnezeu, care e arbitrul vieții și al morții îmi va lăsa câțiva ani pe acest pământ, îmi voi prescrie un fel de a viețui conform sfințeniei legilor sale“.

După ce vorbi astfel, episcopii făcură sfintele rugăciuni, îl boteză Eusebiu al Nicomidiei, îi conferi slintele taine și-i prescrise regulile ce trebuia să le păzească. Timpul botezului e pus la Rusalii în anul 337, când după puțin timp muri.

Ce spun catolicii despre afirmația lui Eusebiu de Cezareia? Istoricul Eusebiu nu era un ortodox prea bun și era mai mult un slujitor credincios al împăratului. El fu președintele sinodului din Tîr care condamnă pe Atanasie

Cu toate acestea — zic ei — nu se poate ca el să fi pus în istoria lui o afirmație falsă, căci în scrierile lui se arată foarte srupulos și veridic. Dar atunci cum rămâne cu chestiunea botezului? Arienii au falsificat textul ca să se spună că Constantin a murit arian, primind botezul dela Eusebiu al Nicomidiei.

Conform unui obicei de pe vremea aceea de a se boteza cât mai târziu spre a se ierta păcatele și a muri cât mai curat sufletește, Constantin a fost în stare de catehumenat până la sfârșitul vieții, anul 337. Poate că el a procedat așa și dintr'un tact politic, adică nu s'a afișat creștin, pentru că păgânismul avea încă rădăcini destul de puternice. Ieronim în „Cronica“ sa și Ambrozie, cari au trăit în timpurile imediate după moartea lui Constantin spun că el a primit botezul dela Eusebiu al Nicomidiei, aproape de moarte.

Și apoi dacă teza ortodoxă nu este cea adevărată, înseamnă că va fi adevărată cea catolică, fapt ce se va dovedi contrariu.

Legenda botezului lui Constantin cel Mare

Nu este descrisă la fel în toate documentele. Astfel se spune că împăratul Constantin, dobândind victoria prin ajutorul crucii în anul 313, nu numai că promulgă rescriptul de toleranță, dar puse la dispoziția papei Melhiade palatul Lateran. Acolo muri Melhiade și-i urmă sf. Silvestru. În curând se iviră neînțelegeri între papă și împărat, iar sf. Silvestru părăsi Lateranul. Alții spun că împăratul Constantin este la început un persecutor al creștinilor, lucru pe care niciodată nu-l vor putea dovedi, întrucât Constantin înainte de a fi împărat era favorabil creștinilor, înclina spre învățătura creștină în care găsia o asemănare cu aceea a religiei lui, pentru că amândouă aveau credința într'un Dumnezeu unic. Dar să expunem mai departe legenda: episcopul Romei Silvestru e obligat să se refugieze pe un munte numit Siraptim.

Împăratul se mbolnăvește de o boală grea — elefantiazis. Preoții păgâni îi spun că nu se va vindeca decât atunci când se va scălda într'o baie de sânge de copii nou născuți, ceea ce revoltă pe Constantin.

Sf. Petru și Pavel i se arată în vis, anunțându-i că se va vindeca dacă recurge la ajutorul lui Silvestru.

Silvestru îl botează și botezul primit în palatul Lateran, îl vindecă de lepră.

Urmează o lungă dispută în care Silvestru apără dogmele creștine contra învățăților iudei, Elena mama împăratului se convertește și ea, un taur e trăznit la invocarea numelui lui Iahve și e înviat la rugăciunea lui Silvestru. Legende asemănătoare se găsesc în Siria și Armenia la începutul secolului V la Moise de Corene, la Agatauge și la Iacob de Sarug.

Așa cum o relatează Moise de Corene e o reîntoarcere la vechea legendă a lui Abgar de Edesa. care era crezută la începutul secolului IV. E la fel cu legenda regelui Tiridate al Armeniei, consemnată în „doctrina lui Adai“ și cu aceea din „istoria lui Agatange“.

Prin urmare sunt trei legende care se aseamănă foarte mult: un rege păgân sau persecutor, lovit de o boală, lepră sau o nebunie pe care medicina sau magia n'o pot vindeca. Atunci se recurge la un sfânt de al lui Hristos: la Adai (regele Tiridate), la Grigorie (Agatauge), la Silvestru (Constantin cel Mare) și atunci se vindecă de boală, regele se botează și regatul lui se convertește.

Din cauza cadrului comun al acestor legende suntem îndreptățiți să punem origina acestei legende în regiunea Mesopotaniei, în jurul Edesei și al lui Nisibi.

Câteva secole mai târziu „Acta Silvestri“ se citea în grecește, în mănăstirile din Ierusalim și'n siriacă, pe malul Eufratului. În forma sa nouă legenda se împodobise și mai mult cu episoade accesorii, dar nu fusese modificată în limbile esențiale.

Legenda botezului lui Constantin a rămas necunoscută până spre sfârșitul secolului VII și începutul secolului VIII. În cursul secolului VIII caută să i se imprime un caracter de adevăr după cum spune Döllinger în „Die Papst-Fabeln des Mittelalters“ München 1863, pentrucă papii căutau să stabilească drepturile lor asupra puterii france în Italia, vrând să pună bazele unui stat al lor — patrimonium Sancti Petri — pentru care nu găseau niciun sprijin în istorie.

Tot acum începuse să se accentueze și mai mult dorința lor de supremație peste întreaga Biserică creștină. De aci mari străduințe pentru a transforma în documente istorice fapte de domeniul fanteziei.

Vom studia acum documentele în care se găsește consemnată legenda, precum și cele în legătură cu ea și vom dovedi falșitatea fiecăruia.

Acta beati Silivestri

Au apărut cam la sfârșitul sec. V.

Ni se descriu faptele lui Silvestru, deci și legenda cu botezul lui Constantin.

De notat dela început că, după cum cetim în „Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie“ de Cabrol și Leclercq (vol. III. partea II. a, Paris 1914), Biserica romano-catolică n'a îngăduit ca acestea să fie cetite în public. Acta Silvestri se găsesc în Liber pontificalis care cuprinde lista pa-

pilor, arătând faptele lor mai însemnate. Liber pontificalis are la baza ei și documente adevărate, dar cele mai multe sunt false, precum spune M. L'abbé L. Duchesne în „Etude sur le liber pontificalis“ (Paris 1877).

Iată ce zice Duchesne: „Printre izvoarele apocrife ale lui Liber pontificalis e bine să se formeze o clasă aparte formată de un număr oarecare de scrieri redactate la Roma în timpul certeii dintre Laurențiu și Simah, la începutul secolului VI. Acestor scrieri ar putea să li se dea numele de apocrife simahiene, nu pentru că ele s'ar atribui lui Simah, ci pentru că au apărut sub pontificatul său (498—514) și au fost plăsmuite de partizanii săi pentru a susține cauza sa. Unul dintre aceste documente apocrife, răspândit la Roma, puțin timp înainte de sfârșitul secolului V, de care s'au servit apocrifele simahiene și pe care l-a folosit direct redactorul lui Liber pontificalis, este Acta Silvestri, care ni se prezintă că ar fi istoria convertirii lui Constantin, a botezului său și a schimbării care urmă în raporturile dintre autoritatea română și biserica creștină. Privitor la aceste chestiuni, noi suntem însă în posesia adevărului istoric, consemnat în scrierile lui Eusebiu, ale lui Ambrozie și ale lui Ieronim“.

Pentru susținerea legendei se spune că și astăzi se pot vedea în Latran baptisteriul în care s'a botezat Constantin, care se numește „baptisterium Constantini“.

Această numire nu are nimic comun cu legenda. Biserica unde se găsește acest baptisteriu purta în timpurile vechi numele fondatorului ei „basilica Constantiniană“; dacă baptisteriul se numește așa, vrea să se'nțelegă că el și-a luat numele dela biserica unde se găsește.

Papa Sixt III (432—440) a reparat această biserică, îi dedică o lungă inscripție ce se poate citi încă și în ea nu face nicio aluzie la botezul primului împărat creștin; iată o dovadă destul de puternică pentru combaterea legendei catolice.

În timpurile din urmă s'a crezut că s'ar întrevede o aluzie la legenda botezului lui Constantin într'o inscripție dintr'o Antologie, unde se găsește o descriere a bisericii Sf. Polieuct din Constantinopole actualmente distrusă.

Această biserică a fost clădită spre sfârșitul secolului V sau începutul celui de al VI de Iuliana, fiica lui Anicius Olibrius, împărat la Roma la 472.

Mozaicul absidei reprezenta botezul lui Constantin și după o interpretare a lui M. Bock, acest botez era cel indicat de legendă. După o cercetare mai atentă se vede că nu e câtuși de puțin vorba de legendă.

Iată versurile unde autorul descrie mozaicul:

Ἐνθ' ἵνα Καὶ γραφίδων ἱερῶν ὑπὲρ ἀντυχὸς αὐλῆς
 ἔστιν ἰδεῖν μέγα θαῦμα πολύχρονα Κωνσταντίνου
 Πῶς προφυγῶν εἰδῶλα Θεημάχου ἔσθεσε λύσσην
 Καὶ Τριάδος φάος εὔρεν ἐν ὕδασι γυῖα Καθήρας

Ultimele două cuvinte γυῖα Καθήρας nu înseamnă că împăratul Constantin s'ar fi purificat de lepră cufundându-se în apa botezului, ci ele exprimă numai primirea tainei botezului, independent de orice împrejurare particulară.

Donatio Constantini

Enumără o serie de edificii și ținuturi date de Constantin lui Silvestru ca recompensă pentru că l-a vindecat de lepră prin botez.

Am arătat mai înainte neadevărul susținut de unii catolici cu privire la botezul lui Constantin — așa că Donatio Constantini nu se bazează pe o realitate istorică, ci pe o legendă.

Vom arăta însă și falsitatea acestui act de donație raportat la sine însuși, fără să-l legăm de legenda botezului lui Constantin. Contemporanii lui Constantin păstrează o tăcere unanimă cu privire la aceste ținuturi. Autorul „vieții papei Silvestru“ în Liber pontificalis pare să-l atribue lui Constantin, că adică el ar fi dat papei toate întinderile de pământ câștigate succesiv sau revendicate de papi, așa cum existau în timpul său — sec. VII sau VIII. Assemăni crede că Andrian I avea diverse piese care dovedeau că în adevăr Constantin făcuse donațiuni, pentru că, într'o scrisoare adresată lui Carol cel Mare la 775, s'ar referi la documente de acest fel, existente în arhivele Vaticanului; dar e vorba de altceva și anume că Andrian nu vorbește decât despre donațiile făcute de diferiți împărați și de persoane pioase Sf. Petru și Bisericii romane în Tuscia, la Spoleto.

Cristian Lupus — precum zice Döllinger — spune că Amian Marcelin nu cunoștea la anul 370 alte resurse de trai ale papilor, decât ofrandele matroanelor sau ale credincioșilor.

Pela mijlocul sec. VIII nu e nicio urmă de acest act devenit așa de celebru după aceea, prin care Constantin ar fi dat papei Silvestru și succesorilor săi o mulțime de drepturi religioase și politice foarte mari, dând clerului din Roma numeroase privilegii onorifice și dându-i papei ca teritoriu Roma și Italia. Deci actul se pune în circulație în sec. VIII și tot atunci se leagă cu legenda botezului lui Constantin. Actul este scris în latină și greacă.

El nu se găsește nici în cele mai vechi manuscrise ale legendei papei Silvestru, nici în primele exemplare ale lui *Liber pontificalis*, ci el a fost intercalat mai târziu și'n legenda papei și'n *Liber pontificalis*. Se spune că documentul ar fi fost făcut mai întâi în grecește și apoi în latinește, dar noi întâlnim anumiți termeni care nu s'au utilizat niciodată la Bizant, spre ex.: Satrapi, optimați, termeni care se utilizau numai la Roma și'n Occident. Din el se vede stângăcia cu care a fost tradus în l. greacă. E de necrezut ca un grec să fi așezat Constantinopolul în rangul ultim, atunci când enumără patriarhiile. *Donatio Constantini* a fost plăsmuită la Roma de un cleric roman care se interesa de port și de insigne — cum rezultă din actul care concordă cu situația Italiei din sec. VIII.

La anul 777 papa Adrian menționează D. C. pentru prima dată, atunci când puterea Lombardilor era în declin și când papii vor un imperiu.

„Cubicularii, ostiarii și excubitores“ de care se amintește aci, nu existau la început decât numai pentru împărat și abia din sec. VIII și pentru papă.

Dela Adrian I până la Leon IX nu se găsește nicio urmă despre D. C. nici în scrierile papilor, nici în *Liber pontificalis*. La 1054 Leon IX trimite lui Mihail Cerularie textul aproape complet al lui D. C. Grigorie VII ne face uz de el, deși avusese așa de mulți adversari. Urban II îl invoacă pentru a putea stăpâni insula Corsica — Dominicanul Jean Quidor, profesor la Facultatea de Teologie, din Paris mort la 1306, respinge D. C. în cartea sa „despre puterea regală și pontificală“. El spunea că un împărat n'are dreptul să micșoreze imperiul, ci numai să-l mărească; iar scindarea unui stat poate fi respinsă ca invalidă de oricare din urmașii săi. Franciscadnul Marsil de Padova spunea că dacă puterea papilor derivă direct dela Hristos, de ce au mai avut ei nevoie de actul lui Constantin.

Relativ la întinderea teritoriilor éuprinse în D. C. aceeaș nesiguranță domnește în sec. XIII și XIV. Multe secte oa: valdenzii, catarii, frații apostolici spun că dela Silvestru a intrat răul în Biserică prin bogăție — Wicliff vedea în D. C. pe Antihrist. La 1443 Eneas Silvio de Piccolomini — mai târziu papa Piu II — ca secretar al lui Frederic III, recomandă aeestui să convoace un sinod unde să se rezolve chestiunea cu D. C.

La mijlocul Secolului XV Reginald Peckock, episcop de Chichester, cardinalul Cusa și Laurențiu Valla se hotărâră să stabilească cu probe istorice că D. C. este o invenție. Ultimul de nonstrează că papa n'are dreptul să stăpânească

Roma, orașe și provincii, pantrucă el era „vicarul lui Hristos și nu al Cezarului“. Valla primi dela Nicolae V și Calist III numeroase favoruri pentru lumina pe care o adusese în această chestiune. De îndată ce cardinalul Baroni se pronunță contra autenticității lui D. C., nimeni nu mai încercă să ia apărarea acestui act fals.

Decretales pseudo-isidorianae

Amintesc în treacăt și de acest document, intrucât și el conține D. C. și se va vedea că și aceste decretalii sunt apocrife și nu pot fi considerate ca izvoare istorice.

Pentru propria-mi edificare asupra decretaliilor pseudo-isidoriene m'am folosit de „Dictionnaire apologétique de la foi catholique“ de A. D'Alès (vol. I Paris 1925) de „Dissertationes Selectae in Historiam ecclesiasticam, auctore Bernardo Jungmann“ (vol III 1882), precum și de „Decretales pseudo-isidorianae et capitula Angilramni“ de Paulus Hirschius (Lipsca 1863).

Aceste scrieri (Decretaliile) provoacă diforite contraverse în sec. IX în regatul Francilor. — Parte din ele sunt autentice, parte apocrife și parte de domeniul imaginației.

Pela mijlocul sec. XV Nicolaus Cusanus (1401—1464), în cartea sa „De concordia catholica“ le atacă autenticitatea, spunând că nu sunt ale lui Isidor. În secolul XVII ele pierd orice autoritate și sunt definitiv clasate printre apocrife. Scopul lor a fost ca să mărească puterea papei asupra episcopilor.

Contradicții între datele din Donatio Constantini și între cele dintre Donatio Constantini și Acta Silvestri

a) Episcopul Romei e numit în actul de donație „părintele părinților, suveranul pontif, papă universal“, dar aceste numiri nu se întrebunțau în sec. IV nici la Roma.

b) Se citează în D. C. simbolul dela Niceia, care n'a fost întocmit decât la 12 ani după data lui D. C.

D. C. e dat din Roma „la calendele 3 ale lui Aprilie sub al IV-lea consulat al Domnului nostru Flaviu Constantin August și al lui Gallicanus“. Constantin a fost consul pentru a patra oară în anul 313, precum vedem dintr'un izvor demn de credință anume Cronica pascală „ad hunc annum“ și nu cu Gallicanus, ci cu Liciniu. După „Fasti consulares“ ale lui Cassiodor, al IV-lea consulat al lui Constantin trebuie fixat în anul 313 cu Liciniu.

Cele două date precedează desigur sinodul dela Niceia (325) citat în această piosă.

În D. C. se vorbește de botezul lui Constantin însă după „acta Silvestri“ botezul n'ar fi avut loc decât la anul 324, adică 11 ani după data acestei pretinse „donațiuni“.

c) Autorul actului de donație spune că Împăratul Constantin dădu episcopului Romei autoritate supremă asupra celor patru patriarhii: Antiohia, Alexandria Ierusalim și Constantinopole, ori Constantinopolul nu fu făcut patriarhat decât la al II-lea sinod ecumenic (381).

Constantinopolul nu era decât Bizant până la 330 și nimeni nu se gândise să-l facă reședință patriarhală.

d) După acest faimos act Constantin îi dă lui Silvestru orașul Roma, toate provinoiile, cetățile și localitățile Italiei și regiunile occidentale. Se știe însă că printr'un act autentic și posterior — precum zice Wladimir Guettée în „Histoire de l'église“ (vol. III Paris, 1892) că occidentul cu Roma drept capitală a fost desemnat de Constantin pentru fiul său Constantin II. Putea el oare să dea fiului său ceea ce ar fi cedat deja episcopului Romei?

e) Din cuprinsul actului de donație se vede că senatul, care cu puțin nproape era păgân, și poporul roman, a cărui majoritate era păgână, ar fi subscris actul lui Constantin în favoarea episcopului Romei. Se putea oare una ca aceasta?

Pentru a scăpa de aceste contradicții și nou sens-uri, M. L'abbé J. E. Darras în „Histoire générale de l'église depuis le commencement de l'ère chrétienne jusqu'au pontificat de Pie IX“ (vol. I. Paris, 1905), încearcă să întârzie data actului, dar nu face altceva decât să se compromită, pentru că acest act de donație oferă toate caracterele intrinsece ale unei piese apocrife.

f) Actul a fost redactat într'o latinească foarte rea, așa cum se scria în sec. VIII. Se făcu o traducere greacă mai bună că originalul în ceea ce privește stilul. Câțiva scriitori, din spirit de părtinire, au susținut că textul grec este cel original, că Împăratul Constantin nu l-ar fi publicat în latinește ci în grecește și apoi s'a tradus în l. latină. Unde sunt atunci eleniamele din textul latin? Textul grec s'a inserat în mai multe copii occidentale ale Nomocanonului lui Fotie, dar dintr'un manuscris din Viena se vede că actul de donație n'a fost inserat de Fotie în Nomocanonul său.

g) Nu mai spunem nimic de faptul că la acea vreme episcopii Romei s'au arătat atât față de împărații romani din occident cât și față de cei din orient, cari domneau peste întreg imperiul, „supuși“ și uneori „foarte slugarnici“, până în momentul când se raliară la monarhia francă din sec. VIII. Istoria ne dă probe numeroase că inșiși papii

n'au știut de Donatio Constantini, până în timpul când fu plăsmuit.

Combaterea legendelor romano-catolice privitoare la botezul lui Constantin,

Așa cum am amintit la început, legendele romane privitoare la botezul lui Constantin, sunt contradictorii.

După „actul de donație” botezul ar fi avut loc la 311 sau 313, pentru că aceasta este data actului, care ar fi fost făcut la patru zile după botezul împăratului.

S'au văzut zadarnicele eforturi încercate pentru a denatura această dată care e suficientă pentru a desvălui falsitatea acestei donațiuni. După „Acta Silvesri”, așa cum le avem astăzi, botezul ar fi avut loc la 324. Tot așa, chiar dacă actul de donație ar fi din 329, cum au pretins în chip falș unii scriitori papistași, contradicția referitoare la botez, n'ar fi mai mică.

Ceva mai mult, istoria atestă, precum zice Wladimir Guettée, că împăratul Constantin nu fu la Roma, nici la 224, nici la 329; deci el nu putu să fie botezat aci.

Spre sfârșitul sec. V „acta Silvestri” fură recunoscute ca autentice de către papa Gelasiu într'un sinod ținut la Roma. Dacă actele de care se face mențiune sunt aceleași ca acestea pe care le avem astăzi, ar trebui să conchidem din aceasta că tradiția romană despre botezul lui Constantin la Roma, datează din sec. V. Datează ea mai dinainte? Ieronim în „Cronica” sa ne arată că împăratul Constantin nu fu botezat decât „la sfârșitul vieții sale”.

Ambrozie în cuvântarea sa ținută la moartea lui Teodosie afirmă că botezul primit de Constantin „la sfârșitul vieții” îi șterse toate păcatele pe care le comisese. Prin urmare este sigur că în occident, în cursul sec. V, se știa că împăratul Constantin nu fusese botezat la datele indicate de atunci în legendele romane.

Se poate admite oare — cum zice cardinalul Baroni — o operă din sec. V, o compilație, plină de cele mai desgustătoare minciuni? Nu se poate sprijini ceva pe o piesă plină de minciuni incontestabile și se face o necinste pentru Gelasiu, afirmând că o astfel de piesă a declarat-o autentică. „Acta Silvestri” fură denaturate în evul mediu, epocă, în care se făceau romane istorice din scrierile vechi interpolându-se fapte și detalii, care n'aveau alt izvor decât imaginația romancierilor, cari nu priveau adăogirile și modificările lor decât ca „înșelăciuni pioase”. În sprijinul tradiției romane se citează Grigorie de Tours, dar acest isto-

ric n'a menționat nici locul, nici timpul botezului lui Constantin, ci afirmă numai că Clovis merse la botez ca un nou Constantin.

Legenda botezului în minei și în vieți de sfinți ortodoxe

Destul de surprinzător și intrigant e faptul că această legendă există în cărțile noastre de ritual și anume în mineiul pe luna Ianuarie, în ziua 2, când se sărbătorește papa Silvestru. O găsim și în vieți de sfinți, cum este colecția îngrijită de Nifon Ploeșteanu (București 1905).

Cum se explică această inserare ?

Legenda botezului lui Constantin are o mulțime de elemente miraculoase, care plac poporului, îl distrează și are și un efect moralizator.

De aci putem trage o bună învățătură ; cărțile de ritual conțin greșeli istorice, poate și dogmatice și trebuiesc revizuite. De cele mai multe ori ele nu ne pot servi de criteriu pentru luminarea sau edificarea asupra anumitor adevăruri istorice, dogmatice și chiar de cult.

CONCLUZIUNI

Acta Silvestri și Donatio Constantini, care conțin legenda sunt false. Tot pe cale greșită sunt și cei cari își întemeiază afirmările lor pe inscripția referitoare la Biserica Sf. Poliect și pe baptistieru Bisericii lui Constantin.

Legenda își are cadrul asemunător legendelor din Orient, așa că ușor a putut lua ființă și la Roma, unde apare pentru a justifica „de jure și de facto“ stăpânirea pașilor asupra anumitor teritorii și supremația papală peste întreaga Biserică. Papii, dela Silvestru și până la apariția ei, nici n'o cunosc. Legenda conține elemente incompatibile cu timpul în care i se pune apariția, elemente care contravin principiilor de drept și chiar rațiunii, precum și data contradictorii.

Sunt o mulțime de scriitori catolici cari au combătut- și n'au crezut în veritatea ei.

„Vechii catolici“, prin scrierile reprezentantului lor de frunte Ignat Döllinger, susțin teza ortodoxă.

O mulțime de secte ca : valdenzii, frații apostolici, catarii, Wicliff resping Donatio Constantini ca pe o scriere ipocrită cu o mulțime de falșități. Protestanții : Jean Alzog, Hergenröther, Kaulex, Dr. Wettrar, Dr. Welte, Adolf Harnack ș. a. sunt de părere noastră.

În sprijinul tezei noastre că adică a fost botezat la sfârșitul vieții în anul 337 de episcopul Eusebiu al Nicomidiei, avem mărturisirea lui Eusebiu de Cezareia, cea mai demnă de încredere, dată fiind contemporaneitatea lui cu împăratul Constantin cel Mare. Același lucru îl susțin și alți istorici ca : Evagriu, Teodoret de Cir, Ieronim și Ambrozie.

Iată ce fel de metode întrebuintează romano-catolicii pentru susținerea pretențiilor de superioritate față de Biserica ortodoxă. Tot ce au ei în plus față de noi, nu poate fi justificat și nu i se poate găsi un temel scripturist, tradițional sau istoric, adevărul fiind de partea noastră.

Și atunci mă întreb : noi nu merităm numele de creștini sau ei ?

Care este Biserica cea adevărată, despre ceva ca părinte biserică zice : „extra Ecclesiam nullus salus est“

BIBLIOGRAFIE

1. Migne: P. G. Vol. VIII: Istoria bisericească de Eusebiu de Cezareia.
  2. " " " " LXXXVI: Istoria bisericească de Evagriu.
  3. " " " " LXVII: " " de Socrate.
  4. " " " " LXVII: " " de Sozomeu.
  5. " " " " LXXXII: " " de Teodoret de Cir.
  6. " " " " XCII: " " Cronica Pascală.
  7. Synaxarium ecclesiae constantinopolitanae e codice Sirmondiano nunc Berolinensi adiectis synaxarüs selectis opera et studio Hippolyti Delehaye. Bruxellis, 1908.
  8. Migne P. L. Vol. XVI: Discurs la moartea Ini Teodosie de Ambrozie.
  9. Migne P. L. vol. XXVII: Cronica dela 330—381 de Ieronim.
  10. " " " " L: Papa Sixt.
  11. " " " " LIX: Papa Gelasiu.
  12. " " " " LXIX: Cronica de Cassiodor.
  13. " " " " CXLV: Acteie din Milan asupra privilegiilor romano-catolico.
- Bisericii romano-catolice de Petre Damian.
14. Migne P. L. vol. LXXXI: Comentariile Bolandiștiilor asupra lui Isidor de Sevilla.
  15. Migne P. L. vol. XCVI: Colecție de canoane; câteva acte de donație, de Angelramnus epis. de Metz.
  16. Hinschius Paulus: Decretaies pseudo-isidorianae et capitula Angilramni Lipsca 1863.
  17. Jungmann B.: Dissertationes selectae in Historiam ecclesiasticam Ratisbonae vol. III 1882.
  18. Hergenröther und Kaulen: Lexicon für Theologie und Kirche Freiburg 1844.
  19. Burckhardt J.: Die Zeit Constantin's des Grossen. Leipzig 1898.
  20. Harnack A.: Die Mission und Ausbreitung des Christentums in der ersten drei Jahrhunderten vol. II. Leipzig, 1906.
  21. Alzog J.: Histoire universelle de l'église (traduite par Goschler) vol I. Paris 1881.
  22. M. M. de Gasparin, Bungener et de Pressensé: Le Christianisme au quatrième siècle. Geneva, 1853.
  23. Piganiol A.: L'empereur Constantin. Paris. 1932.
  24. Fleury: Histoire ecclésiastique, vol II Paris 1789.

25. Darras J. E. l'ablé: Histoire générale de l'église, vol. II Paris 1905.
26. Duchesne L. : Histoire ancienne de l'église, vol. II, Paris 1910.
27. Duchesne L.: Etude sur le „Liber Pontificalis“, vol. I. Paris. 1877.
28. Guettée W. : Histoire de l'église. Paris, 1892.
29. Vasiliew A. A. : Historie de l'empire byzantin. Paris, 1932.
30. Batiffol P.: La paix constantinienne et le catholicisme, Paris 1914.
31. Fliche A. et Martini V. : Histoire de l'église. Paris, 1936.
32. Hergenröther S. E. : Histoire de l'église (traduite par P. Belet). Paris, 1908.
33. Cabrol et Leclercq : Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie. Paris, 1914.
34. Wetzer Dr. et Welte Dr. : Dictionnaire encyclopédique de la Théologie catholique (trad. par. Goschler). Paris, 1869.
35. D'Alès A. : Dictionnaire apologétique de la foi catholique. Paris, 1925.
36. F. Cayré A. A. : Précis de Patrologie. Paris, 1930.
37. Theodorian-Carada M. : Botezul lui Constantin cel Mare. București 1913.
38. Meletie mitrop. Atenei : Istorie Bisericească, tradusă în limba greacă nouă de Gheorghe Vendeti din Sagunt. In limba română de V. Costachi, mitrop. Moldovei. Ianuarie 1841.
39. Nifon Ploeșteanu : Viețile Sfinților. București 1905.
40. Gherasim Timuș. : Dicționar aghiografic, București, 1898.
41. Mineiul pe lunile Ianuarie și Mai, tipărit în zilele lui Carol I. București, 1909.

10

24284/89

GREȘELI DE TIPAR

Pag.	Rând.	in loc de	să se cetească
3	16	vreo	vreun
7	20	limbile	liniile
8	19	română	romană
10	24	ne face	nu face
10	37	oa	ca
11	41	piosă	piesă
14	27	pașilor	papilor
14	50	ceva ea	care nu
14	51	nulis celus	nulla salus
15	19	romano-catolico	

2

Prețul Lei 15.—